

בתורה ששל תורה

פרפראות עה"ת משלחן ומבאר רבותינו נבג"מ יו"ט ע"י חבורת אברכים דקהילת הסידי סאטמאר בארה"ק

כס"ד

זמנים לשב"ק
גליון תשע"א
פרשת ויחי
י"א טבת תשפ"ה
הדלה"נ
4:17
מוצש"ק
6:09
עלות השחר
5:25
נץ החמה
6:37
סווק"ש א'
8:24
סווק"ש ב'
9:11
סווק"ש ב'
10:04
חצות
11:47

בונה ערים לפרעה דהיינו להקליפה שנקרא פרעה אבל מי שמסגף עצמו ומענה עצמו מהנאות יתירות אזי יכול לבא למדרגה גדולה וזהו וכאשר יענו אותו רוצה לומר כנ"ל שמענה עצמו. כן ירבה וכן יפרוץ בקדושה ובכל העולמות וק"ל: (נועם אלימלך)

ויפן כה וכה וגו', ויך את המצרי. מה שאומרים שמרע"ה לא הי' יכול לבטות שם הוי' משום שהי' ערל שפתים, ר' בחיי כ' בשם ר"ח דכבד פה וכבד לשון היינו מבטא זכר שרץ של השניים ודטלנת של הלשון הי' קשה עליו ולא שאריות, ולפ"ז שם הוי' הו"מ למימר אבל אל שדי שהוא גמטרי' שמו מש"ה זה לא הי' יכול לומר וק"ל. [תקס"ד: (חתם סופר)]

ותפתח ותראה. פרש"י שראתה עמו שכינה. יש להתבונן מאין הבינה זאת. אך הנה ידוע כי הלומד תורה לשמה שכינה שרויה עמו. והבינה בזה אם ע"י לימודו בא לו יראת שמים. כמש"א הרמב"ן ז"ל לבנו כמבואר במ"א. כי זה הוא היראת שמים מהשכינה אשר עליו. וז"ש ותפתח ותראה לשון יראה דע"י שפתחה באה עליה יראה. ופרש"י מאין באתה לזה כי ראתה עמו שכינה. ראתה לשון יראה. מחמת שעמו שכינה. וק"ל. (וכעין זה שמעתי בפ' בשלח) מאמר הגמ' (רש"י טו, ב) ראתה שפחה על היים לשון יראה. כי גם הסט"א שנקראת שפחה נפל עליה יראה ופחד מהדר גאווה: (תפארת שלמה)

ואלה שמות וגו' את יעקב איש וכו' וגו'. י"ל ע"פ מ"ש חז"ל כי לא יזכה אדם להיות דבוק בכח התורה אלא בהיותו הוגה ועוסק בה מתוך ענוה ושפלות רוח ומבטל עצמו בפני חביריו להיות כולם יחד כאיש אחד בלב אחד, וכמו שאמרנו במס' תענית, אין דברי תורה מתקיימין אלא במי שדעתו שפלה עליו, וזהו שאמר הכתוב את יעקב איש, ר"ל כח התורה המורומז ביעקב, וכמו שכתוב ויעקב איש תם יושב אהלים, אין לו קיום אלא כאשר איש בשעה שלומד מתוך ענוה ושפלות ומבטל עצמו בפני חביריו להיות כאיש אחד ובלב אחד. (עטרת יהושע)

ויחי יעקב בארץ מצרים בשם האדמו"ר מקראשנעוויץ זצ"ל יעקב האט געלעבט אין מצרים אין גרויס צער ויגון כידוע שבע עשרה שנה ביי איהם איזט געוועזן אלעס שטעטע מקבל באהבה וברצון הטוב שבע עשרה שנה כמנין "טוב" עכל"ק ודפח"ל והמב"י (יעוין בספר "תורת משה" להגה"צ זצ"ל זכותו יגן עלינו בעהמ"ח ספר חתם סופר ועוד ספרים הקדושים ואכמ"ל): (שיח שרפי קודש)

ניצוצות

כָּל כְּפֹה שְׂיִמְנַע אָדָם אֶת עַצְמוֹ מְאֻכְלָה - יוֹתֵר יְחֻשׁ בְּרַעְבּוֹן.
בַּתּוֹרָה - כָּל כְּפֹה שְׂיִבְטֵל אֶת זְמֵנוֹ בְּחַזֵּת יְחֻשׁ בְּרַעְבּוֹן לְלִמּוּד תּוֹרָה...

הנשמעים בעירך, אהבת עולם תביא להם וברית אבות לבנים תזכור, ולזה רמז הכתוב ואמר ואלה שמות בני ישראל, ואלה מוסיף על הראשונים, כי ע"י אמירת תהלים הרמוז בפסוק זה, יזכו הבנים לשוב ולהתקשר עם הראשונים בשורש האבות למעלה. (ברך משה)

ויאמר משה אסורה נא ואראה את המראה הגדול הזה מדוע לא יבער הסנה וגו'. וי"ל עפ"מ"ש אא"ז זללה"ה בייטב לב לפרש שלזה נראה ה' אליו בלבת אש מתוך הסנה, ללמדו שאפילו הפחותים שבישראל שנדמו לסנה עושין פירות, תוכם ועומק לבם אינו פנוי מהשכינה ורשפי רשפי אש שלהבת יה, וע"כ אמר משה אסורה לו ואראה מדוע לא יבער הסנה, שהיה קשה לו מאחר שתוכם מתלהב לה' מדוע לא יבער מבחוץ, עכ"ד. ועל זה רמז לו תשובה באות של המטה, שכמו מטה זה כשיצא מתחת ידך הוא נהפך לנחש, כמו כן בבני ישראל שהגם שישראל עם קרובו בעצמם הם ממקור הטוב ולבם בווער לה', מכל מקום כשהם תחת יד מצרים ושעבודם ירדו ממדריגתם שנעלם ואין נראה מבחוץ, אבל באמת בפנימיותם נשאר בהם להבת אש קודש, ולכשיצאנו מתחת ידם יחזרו להאיר ולהתלהב ורשפי אש להשי"ת. (שפתי צדק)

עוד ירצה באומרם רב ועצום מננו, פירוש שגדולתם וריבוים מהם היה, והכוונה בזה כי בא להודיע אותם כי יש להם חוב בישראל, ונתכוון להקדים טענה לכל יאמרו אליו עמו או כל רואה מעשיו נכרים, כי באיזה נח יעמוד ויקח עם אחד השוכן בקרבו ויעבוד בו עבודת עבד, לזה אמר הנה עם בני ישראל זה עצמו ובשרו "משלנו הוא" כי אנו החיינו אותו בשני רעב, וכל מה שנתרבה ממנו הוא ג"כ, כי בשבעים נפש בא לגור בארץ, ומעתה יחזיק בישראל בחזקה שעמה טענה, ויתחכמו לו לעשות לו כטוב בעיניהם:

וישימו עליו וגו' כאן הבן שואל מה חכמה נתחכמו בזה, אין זו חכמה אלא רעות וחציפות עוד איך מלאם לבם בתחילת השעבוד לשום עליהם שרי מסים, ועוד איך בני ישראל נטו ערפם לעבוד עבודה נכריה בחומר ובלבנים, והנה רבותינו ז"ל שאמרו (תנחומא בהעלותך יג) כי היה הדבר בהדרגה בתחילה בפה רך ולבסוף בפרך, ומן סדר הכתובים משמע כי בתחילה שמו עליהם שרי מסים, ולדבריהם ז"ל צריך לומר כי קדמו דברים לשימת שרי מסים: והנה לפי מה שפירשתי בפסוק רב ועצום מננו, כי סוברים שיכולין להשתעבד בהם בעד הטוב שעשו להם בשני רעב, אפשר שבאו עליהם בכח ואל תיכף ומיד ושעבודם ושימו עליהם שרים, ואז היו מועטים בערך המצריים ונטו ערפם, ומה שאמר הכתוב הבה נתחכמה אינו על פרט השעבוד אלא על פרט אחר, וכמו כן אמרו ז"ל (שמו"ר א ט) שהיה על שקוע הבנים בים כאמור בדבריהם:

וינן ערי מסכנות לפרעה נ"ל ע"ד המוסר דלשון מסכנות הוא לשון הנאה כמו דרשינן בגמרא לך נא אל הסוכן כו' ויליף לה מקרא ותהי לו סוכנת וזהו הפירוש כאן מי שהוא בעל הנאות אזי הוא

וכאשר יענו אותו כן ירבה וכן יפרוץ. נ"ל דכל מה שהאדם הוא בהכנעה זוכה ליותר השראת השכינה דכתיב ואשכון את דכא. (ישמח משה)

ויקוצו מפני בני ישראל. רצה לומר מכח הפנים של בני ישראל היינו הפנים דקדושה, וע"י הארת אור הפנים נעשו המצריים כקוצים, דהיינו שבני ישראל לקטו מאתם את הניצוצות הקדושה השושנה שבתוכם ועל ידי זה נשארו רק קוצים. (ייטב לב)

ויאמר משה אל האלקים מי אנכי כי אלך אל פרעה וכי אוציא את בני ישראל ממצרים וגו'. וי"ל כי הקב"ה שלח את משה בב' שליחות א' לטובת ישראל והב' לרעת מצרים, וז"ש מי אנכי פי' לגודל ענותנותו אמר על עצמו שאינו כדאי כי אם לילך בשליחות לרעה שמגלגלין חובה ע"י חייב אבל בהשליחות לטובה אינו ראוי שמגלגלין זכות ע"י זכאי, ועל כן אמר מי אנכי יודע אני בנפשי ערכי עלי שאינו ראוי רק כי אלך אל פרעה להרע לו, אבל וכי אוציא את בני ישראל ממצרים אתמהה הלא זה הדבר אינו בדין שאהיה השליח, לכן אמר לו הקב"ה כי אהיה עמך כי אני אשכון את דכא והוא הנותנת שדוקא אתה תהיה השליח, וזה לך האות וגו' בהוציאך וגו' תעבדון את האלקים על ההר הזה הנמוך מכל ההרים וזה האות שרק אתה ראוי לזה. (קדושת יום טוב)

באופן אחר אפשר לפרש דברי המדרש הנ"ל, עפ"י"מ דאיתא בזוה"ק פרשה זו (דף ט"ז ע"א) ת"ח לא אמר קרא היורדים מצרימה את יעקב וגו' אלא הבאים, אוליפנא דאתו עמי' דיעקב ואזלי להון וגו', ר' דוסתאי אמר בכל יומא אחיין ואזלי להון, הה"ד הבאים מצרימה ולא כתיב אשר באו וכו' שבעין נחתין חייין עם אבוהון ושבעין נחתין מתין עם אבוהון, הה"ד ואלה שמות בני' הבאים מצרימה וגו' וכתיב ראובן שמעון לוי וגו' ת"ח מתים הוו ונחתו וכו' עכ"ד הזוה"ק, ויתכן שירדו למצרים אחר הסתלקותם בשביל להגין על ישראל בזכותם, דגדולים צדיקים במיתתן כמאדו"ל, וכזה יתיישב שינוי הלשון שבכתוב דמ"ש הבאים בלשון הוה ר"ל שבאו למצרים אחר הסתלקותם מעוה"ז, ולכן הזכיר הכתוב לשון הוה דכל יום ויום הוה אחיין ואזלין כמ"ש בזוה"ק, ואמר עוד את יעקב על הזמן שבאו בחיים חיותם למצרים איש וביתו באו בעבר, ואחר פטירתם לא באו איש וביתו רק השבעים השלושים עם יעקב אביהם, והנה אמרו רז"ל (חולין ז' ע"ב) גדולים צדיקים במיתתן יותר מבחייהן וכו', לזה אמה"כ כאן ואלה שמות בני' מוסיף על הראשונים, אף שהם עצמם כבר נמנו למעלה, אפ"ה שייך למימר בהו מוסיף על הראשונים לפי שנתעלו בקדושתם ובצדקתם יותר מבחייהם.

ואלה שמות בני ישראל הבאים וגו'. נ"ל ע"פ מ"ש דו"ז זללה"ה בדבריי יחזקאל בפרשתן ואלה שמות בני ישראל הבאים ר"ת השבי"ם וס"ת תהלים, כי מסוגל לחטא הידוע ר"ל ובפרט בימי השובבי"ם לומר תהלים, עכ"ל, ובטעם הדבר י"ל כי מאחר שע"י חטא הידוע נכרת האדם משורש הקדושה, ע"כ התיקון לזה הוא באמירת תהלים אשר סגולתו שגבנה לחזור ולקשר את האדם אל שורש האבות למעלה, וכאמרינו בתפילת ראש חודש, ובשירי דוד עבדך

ביאור הדברים מספרי דבי רב

ספה"ק טיב לבב

מה הטעם ביקש משרעה שישלח ה' ע"י רבי עקיבא דווקא? הדבוק לצדיקים יש לו כח להמשיך ברכות לכלל ישראל

במדרש שלח נא ביד תשלח ביד מי ביד ר' עקיבא וצ"ב ונל"פ עפ"י דמרגלא בפומי דאמרו"ר זלה"ה לפרש תיכף לת"ח ברכה, דאף מי שדבוק דביקות אמיתי לת"ח, יש לו כח הברכה להשפיע טובות וברכות לישראל כבחי' הת"ח בעצמו עכדה"ק, ואפשר ליתן טעם מנין נמשך לת"ח כח ברכה זו, על פי מה שכתב קדושת זקני הישמח משה זלה"ה (בפרשת וישב) בהברכה הנמשך משם הוי"ו ב"ה הוא למעלה מן הטבע ויכול להיות אף בדבר המדוד, והוא נצחיות ומתקיימת לעולם, ועל פי זה פירש הפסוק (בפרשת תשא) שמתן קודש יהי' לו לי לדרויתכם, כי לי היינו לשמי שם המיוחד, וכל המתיתם להש"ת הוא נצחיות ע"כ יהי' לדרויתכם, כמ"ש ז"ל ממנו נמשכו המשכן וכליו ואהרן ובניו והמקדש וכל כליו וכל כהנים גדולים וכל המלכים וכולו קיים לעתיד לבוא עכ"ד ז"ל עיי"ש, והנה אמרו"ל בגמ' (פסחים כ"ב ע"ב) שמעון העמסוני הי' דורש כל אתין שבתורה, כיון שהגיע לאת ה' אלקיך פירש עד שבאר"ע ודרש את ה' אלקיך לרבות ת"ת, ולפי"ז דאתרבי ת"ת מאת ה', ע"כ יש לו כח להמשיך ברכות לישראל, דקיי"ל ה' נטפל להשם נתקדש בקדושת השם, ואף ה' נטפלים אליו כמאמר דכל המתיתם להש"ת יש בו כח ברכה נצחי.

ועפ"י יובן דברי המדרש פליאה הנ"ל עפ"י המבואר בדברינו לעיל דטעם סירובו של מרע"ה לילך בשליחות זו, לפי שרצה שיהי' גאולה נצחית, ומה שהוא ע"י שלוחי בשר ודם א"א שתהי' נצחי, ואפשר דע"כ ביקש ואמר שלח נא ביד תשלח ביד ר"ע שהוא עתיד לחדש בדרשת ה' הכתוב את ה' אלקיך תירא לרבות ת"ת, ולפי"ז בחינתו בתורה יהי' בכוחו להמשיך ברכה נצחית, וע"כ הוא הראוי להיות השליח לגאולתן של ישראל, ובאמת שלא הי' זמנו עדיין שיזכו ישראל לגאולה נצחית עד שיושלם התיקון, אלא שמרע"ה ברוב ענותנותו תלה החסרון בעצמו שאינו ראוי לשליחות זה, ור"ע לפי בחינתו בתורה"ק ראוי יותר לזה, וע"כ אמר ביד ר"ע והבן. (דברי יואל קכו - קכז)

מצב דורינו במשנתו של רבינו הק'

בספרי דבי רב "דברי יואל"

ואמרו"ל במד"ר (פ"א ס"ח) שמתחלה לא הסכים פרעה אל המצרים להזדווג לישראל, והורידוהו מכסאו ג' חדשים, עד שא"ל כל מה שאתם רוצים הריני עמכם והשיבו אותו, ואפשר דאף אמר שהסכים לעצתם לגזור גזירות רעות על ישראל, עדיין האמין בד' ומתחילה עשה עמהם מחמת יראה, אבל הי' ירא גם מד', וע"כ חיפש עצות איך להפטר מהעונש, ונתייעץ לדונם במים כאמרו"ל אמנם אמר שנתרגל במעשה רשעתו, נמשך אמר המינות ואפיקורסת, ולבסוף כפר בד' ולא האמין כלל, כמ"ש מי ד' אשר אשמע בקולו לא ידעתי את ד', וכן הוא דרך הרשעים בכל הדורות כמ"ש המהר"י ששפורט שבזמן הש"ק ימ"ש היו הרבה שמתחלה לא היו מאמינים בו, ורק מיראת העם הראו לו פנים, ולבסוף נמשכו אחריו לגמרי ונפלו ברשתו, וכמאמר אנו רואים בזמננו בעוה"ר באותן הנמשכים אחרי הע"ז של מלכות המינות, הרבה מהם עושים מתחילה רק מיראת העם ולבסוף נמשכו עמם, ואח"כ הטבע מחייבת שיצדיקו את מעשיהם בעיני עצמם, דאין אדם עושה עצמו רשע, עד שנהפך לבס וקרבם ונעשים נופרים כמותם ר"ל, וז"ש במד"ר הנ"ל אשר לא ידע את יוסף, וכי לא הי' מכיר את יוסף, ובדואי הי' מכיר אותו, אלא דהו' דמי ל' כאיילו לא ידע את יוסף כלל, ולא הי' אצלו חסרון ידיעה אלא העלמת

ידיעה, ודימה בעצמו להתנכר כאילו לא ידע, אמר הקב"ה היום לא ידע את יוסף, למחר הוא עתיד לומר לא ידעתי את ד' ואף שעכשיו עדיין הי' מאמין בסיבה ראשונה ושכר ועונש כנ"ל, אבל כן דרך הרשעים הולכים מדחי אל דחי עד שכופרים לגמרי באלקות ר"ל. (דברי יואל סב - סג)

האם בדבר ד' צריך שיהי' רוב אף נגד התורה"ק או אפי' המיעוט טוב, ומה הי' טענת פרעה ועד"ז אפ"ל לענינינו דמקור טענת פרעה הי' דמנהיג ישראל צריך שיהי' כל ישראל מסכימים להתמנותו, וכיון שרבים עתה עם הארץ שאין רוצים בכס ובשליחתכם, אין אתה ראויים להיות מנהיגים וכאי כוחם להוציא את ישראל, ולהסיר טענה זו בא דברו ית' לומר ויצום אל בני ישראל ואל פרעה וגו' להוציא את בני ממצרים, והיכא שהבוי"ת הוא המצוה המה שלוחי דרחמנא וא"צ להסכמת הרוב, וכמו"כ בדורינו מועטים המה העומדים להגן ולשמור תומת הדת, ולמחות בפועל פרץ המתאמצים להשחית גדר הקדושה ויסודות האמונה בישראל, ואפשר שיש רוב גדול נלגדם שאינם רוצים במעשיהם ולא מסכימים לשליחותם, אמנם נצטוונו על זה בתורה"ק מפי הגבורה, ואנו שלוחי השם ושלוחי התורה"ק וא"צ להסכמתם, וכל מקום שעומדים להגן על התורה"ק ויסודותיה הרי הם שלוחי התורה"ק וא"צ להסכמת הרוב.

וירמז לזה מאמה"כ והי' ראשיתך מצער ואחריתך ישגא מאוד, דבעוה"ר זעירין אינון המתחזקים בדרך התורה"ק ולא כרעו לבעל, צורות שונות של ע"ז שמעמיד היצ"ר חדשים בכל יום להדיח את ישראל מתורה"ק, נמצא השתלשלות הדורות מאלו המועטים, ועליהם לבנות ולהעמיד יסודות בית ישראל, וז"א והי' ראשיתך מצער, אמנם ואחריתך ישגא מאוד, כשנוכח לקבל פני משיח צדקינו יעשו כל ישראל תשובה שלימה ויתקונו כולם חוץ מהמינים והכופרים שנא' עליהם כל באי' לא ישוּבו, וז"פ דברי המד"ר א"ל הקב"ה למשה חיין יש לך לידע שנא' טוב אחרית דבר מראשיתו, טובה אחריתן של ישראל מראשית שנתתי להם במצרים עכ"ד המדרש, שמרע"ה נצטער מאוד בראותו כי מועטים המה הרוצים לשמוע אליו בשליחות השם, ולז"א למה הרעותה לעם הזה וגו' ומאז באתי אל פרעה וגו' הרע לעם הזה, ועי"ז נתרחקו בני יתרו ולא אבנו לשמוע אליו כמאמה"כ ולא שמעו אל משה מקוצר רוח ומעבודה קשה, ע"כ ניחמו הקב"ה טוב אחרית דבר מראשיתו וכו' שאף שראשיתן של בני' במצרים מצער, אבל אחריתן ישגא מאוד שעתידיים לקבל את התורה ולעתידי יתקונו ויחזרו לשורשם.

וכזה יתבאר דברי המדרש אתם למה ודברכם למה, דהנה בני ישראל היו במצרים רק רד"ו שנה והגזירה הי' על ד' מאות שנה, והרבה תירוצים נאמרו על זה, ואחד מהם דרובי העם השלים את הזמן, ובפי' ידי משה על המד' כתב דהנה כ"ז שאל מן השבטים קיים לא שעבדו המצרים בישראל, צא וחשוב שלא הי' השעבוד רק פ"ו שנים, והאיך נתקיים הגזירה של ת"ל שנים, אלא מכח וחמשים עלו בני' ודרשו רז"ל א' מחמשה, נמצא נטלו חלק בשעבוד ה' פעמים ס' רבוא, וה' פעמים פ"ו עולה במכוון ת"ל, ולכן נ"ל הטעם שהיו יולדות ששה בכרס א', כי שנים הוא טבע העולם וילודו ד' יותר כדי שיהי' החשבון ה' פעמים פ"ו, ופי' בזה הפסוק והצעיר יהי' לאלף וגו' אני ה' בעתה אחישנה, כשמביא הקב"ה הגאולה לפני הזמן הקצוב, אזי ישראל פרים ורבים והצעיר יהי' לאלף וזוהי נשלם השעבוד, להיות שנקצב השעבוד דרך משל על ו' דורות, אז שנישאל פרים ורבים מאוד, כב' דורות יהיו כן אנשים כמו דורות וכן הי' במצרים עכ"ד בן המחבר ידי משה וכ"כ בישועת יעקב והוא דבר נחמד.

עכ"פ ברור שגם רשעי ישראל שלא רצו לצאת ומתו בג' ימי אפילה, גם הם השלימו הגזירה של ת"ל שנה, ואילו ריבוי העם לא נשלמה עדיין זמן שעבודם של ישראל, ולזה טען פרשה ממכ"פ למה משה ואהרן תפריעו אה העם ממעשיו וגו' הלא הרוב אינו בדעה אחת עמכם, וא"ת שאין אלו מצטרפים למנין הרוב, כ"א בני' הכשרים אשר הם תמימי דעה אתכם, ולפי"ז יקשה הלא לא שלמו עדיין ת' שנה, וז"פ המדרש אתם למה, כלומר למה באתם לגאול את ישראל הלא הרוב אינם רוצים לצאת ממצרים ואיך באתם לדבר בשם כל ישראל, וא"ת כי הם אינם מן המנין א"כ דבריהם. למה, הלא עדיין לא שלמו ארבע מאות שנה ובטלה טענה של ריבוי העם לפי דברכם.

איברא אליבא דאמת לענין זה להצטרף לחשבון צערן של ישראל, כל ישראל מצטרפים חוץ ממינים ואפיקורסים שאינם מן המנין כלל, אבל בוודאי שכל בני ישראל מצטרפים למנין הזה, שכלם סבלו גלות וצרות רק בשביל שהם ישראל, אלא שלענין לצרף הכרעת דעתם למנין הרוב אין מצטרפים רק אלו שכונתם לש"ש כמ"ש הרמ"א (בשו"ע חו"מ סי' קס"ג) עיי"ש, ומכ"ש אם דעתם ח"ו היפך דעת התורה שאין מצטרפין, אלא שפרעה בגודל רשעתו טען לילך אחר הרבים גם לענין זה שלא יצאו ישראל ממצרים מפני שהרוב אינם רוצים לצאת כנ"ל, וכן הוא טענת אוה"ע וטענת כל הרשעים, ובאמת אין דעתם מצטרף להכרעת הרוב כנ"ל. (דברי יואל קלא - קלב)

שושנב"ם

באופן אחר אפ"ל דברי המדרשים והדקדוקים הנ"ל בדרך רמז מוסר עפ"י הידוע מספה"ק דימים האלו ימי השושנב"ם המה מסוגלים לתשובה על חטא הידוע, כי ישראל בהיותם במצרים אף שהיו משוקעים בתוקף הגלות והנסיונות, מ"מ הרהרו בתשובה כמ"ש במדרש רבה וירא אלקים שעשו תשובה הבינונים וגם הרשעים הרהרו לעשות תשובה וכו', וידע אלקים שאפילו אחד בחבירו לא יודע אלא הקב"ה לבדו, וזה מכון את לבו וזה מכון את לבו ועושי תשובה, ואף שהי' קודם קבלת התורה עדיין אעפ"כ הי' להם מדות גדולות ונשגבות, כמ"ש בזוה"ק וז"ל תלתא אינון דחיינ שכנתא בעלמא, וגרמין דיוריו דקדושה ברין הוא לא הוי בעלמא, ובני נשא צווחין ולא אשתמע קליהון, ואלין אינון נשא דשכיב בנדה וכו' מאן דשכיב בבת אל נכר וכו' ומאן דקטיל בנוי הוא עובדא דמתעברא אתתי' וגרים לקטלא לי' במעאה וכו' זכאין אינון ישראל דאע"ג דהוו בגלותא למצרים אסתמרו מכל הני תלתא מנדה ומבת אל נכר ומקטיל ורעא וכו' בני ישראל עאלו ובני ישראל נפקו, עכ"ל הזוה"ק, ואף שהיו משוקעים במ"ט שערי טומאה כמ"ש רז"ל עה"פ ולא יכלו להתהמה אעפ"כ הי' לכולם הרהורי תשובה אלא שלא הוציאו אותה אל הפועל, כמו שדרשו רז"ל ואת ערום וערי' ערומים מן התורה וערי' מן המצות, אמנם האמין וידעו שיש בורא עולם המשגיח על דרכי בני האדם והי' לבם נכון לעשות תשובה, והי' יראה ללבב וריחם עליהם וקיבל הרהורי תשובתם לטובה ועשה להם נסים ונפלאות להוציאם מגלות מצרים, ומשום כך ימים הללו שקורין פרשיות גאולת מצרים מסוגלים המה מאוד לתיקון חטא הידוע כמבואר בספה"ק, כי גאולת מצרים הי' ע"י בירור הניצוצין הקדושים, ומתעורר הכח ההוא בכל שנה בימי השושנב"ם, והקריאה מעורר הזמן כידוע, ואפשר לומר ע"ד רמז ודברת ב"ם בנימ' מ"ב, שהם מ"ב ימי השושנב"ם ודרשו חז"ל (יומא דף י"ט ע"ב) ודברת בם ואלו בדברים בטלים שיש להתאמץ ולהזדווג ויהיו הימים הללו ימי תשובה הנפש בתורה ותפלה ותחנונים, וישים האדם אל לבו לתקן מה שפגם ואל יבטל סגולת הזמן הזה בדברים בטלים, ונרמז באמרו"ל ודברת בם ולא בדברים בטלים. (דברי יואל יט)

צום עשרה בטבת

כתבו הראשונים אלמלא היה באפשרי על פי קביעות שיארע צום העשירי בשבת היה דוחה שבת, דכתיב ביה עצם היום הזה כמו ביום הכפורים, (אבל על פי קביעותינו לא משכחת לה דאיקלע בשבת), ונראה לפי"ז, דזמזו למדו חכמי הדור בעת ההוא, דהנה אמר ר' יוחנן (על צום החמישי [ט' באב]) אלמלא הייתי באותו הדור קבעתינו בעשירי שרוב של היכל בעשירי נשרף (כי ביום התשיעי לעתותי ערב הציתו בו את האור ורובו נשרף בעשירי) ומקשו ורבנן (היינו למה קבעוהו בתשיעי) ומשני אתחלתא דפורענותא עדיפא [תענית כט] (היינו העיקר יש להתאונן על ההתחלה), ונראה דחכמי הדור למדוהו מדברי הנביא שאמר בנבואה חומרת צום העשירי שראוי לדחות את השבת יותר מן שארי הצומות אשר בהם חרבה בית מקדשנו, אבל הוא להיות זה היום היה אתחלתא דפורענותא בו ביום סמך מלך בבל וצר על עיר הקודש, השי"ה הפכו לששון ולשמחה: (בני יששכר)

רביה"ק ז"ע היה אומר בתענית עשרה בטבת אף שאין מקדשין בין שעה שש לשבע, מ"מ אפשר לומר פיוט אב הרחמים ולאחריו אפשר לעשות קידוש.

עיני שובבי"ם

או יאמר ויברך את יוסף וגו' האלקי"ם הרע"ה אותי מעודי וגו' המלאך הגואל אותי מכל רע וגו'. ויש לרקדק בבונות כפל ההי"ן שנכתבו בראשי התיבות: ונאמר בזה מרומז בתורה הקדושה, באשר ימי השובבי"ם ממשמשים ובאים וצריך כל איש הישראלי לעורר עצמו בתשובה לפשפש בדרכיו ומעשיו אשר עשה ופעל בימים שעברו, כמאמר הנביא (ירמיה ג' כב) שובו בני שובבים, והחי יתן אל לבו לתקן אשר פגם בנפשו, וביותר צריך לתקן החטא הידוע לאשר שבו נכללים כל החטאים ר"ל, כמבואר בספרים הקדושים (אריה"ק, שער רוח"ק תיקון כז) אשר תקנו ימי תענית בימים הללו, ואשרי האיש שזוכה להזדקק עצמו ולטהר מן החטא הזה, וכמעט אין צדיק בארץ (עיין בספר ישמח משה פרשת תבא ד"ה א"י והיה כי תבוא), והזמן הזה מסוגל לתיקון הלו כידוע, ועל כן יראה כל איש ואיש אשר רוח חיים בקרבו לשפוך לבו בבכי לפני הקב"ה, כמאמר הנביא (איכה ב' ט) שפכי נמים לכן, כי הכל הולך אחר הלב, עין רואה ולב חומד (ירושלמי ברכות פ"א ה"ד), כמאמר הכתוב (שלח טו' ט) ולא תתורו אחרי לבבכם ואחרי עיניכם, ואשר על זה נשתבח יוסף הצדיק בן פורת יוסף בן פרת עלי עין (ויחי מט כב), ופירש רש"י שהכל היה מסתכלין בו והיינו בנות צעדה עלי שור וכו', ומדרך העולם שהאדם מושך את זולתו בראות עינים, אכן יוסף הצדיק עמד כנגד זה והיה שליט על עינים שלא ימשכו אותו ברשתם, (עיין בייטב לב פרשת ויחי), ולפיכך זכה לצבור "בר" (מקץ מא מט) שהעלה הר"ב ניצוצין כידוע: והנה נקדים מה דאיתא (זוהר נשא קכ"ע"א) כי תשובה אותיות תשוב ה', כי אות ה"א מרומזת על הבא לטהר פותחין ומסייעים לו, כי הוא פתוחה לתשובה (מנחות כ"ט ע"ב), גם זאת נודע דאית ה"א ואית ה"א, ה' עילאה וה' תתאה, ה' עילאה היא בינה ותתאה היא מלכות, (עיין בזוהר תרומה דף קס"ח ובמקדש מלך שם ועיין בזוהר הרקיע פרשת בראשית), ועל ידי תשובה נתקן הכל לטובה: וזה שאמר יעקב האלקי"ם הרע"ה וגו', היינו השני ההי"ן הללו יצרפו לטובה לתיבת ר"ע, כי החטא הידוע נקרא רע, (עיין ברעיא מהימנא פרשת תצא דף ר"פ, ובלקוטי תורה פרשת וישב), וע"י השני ההי"ן נהפך ונתקן תיבת הרע"ה לטובה: וז"ש המלאך הגואל כ"ל בשני ההי"ן, נאל אותי [אות ברית קודש] מכל "רע", שנעשה תיבת הרעה, וכמו כן יברך את הנערים הבאים לתקן את כל ר"ע, ויהיה גאולה שלימה במהרה. ויברכם ביום ההוא וגו' וישם את אפרים לפני מנשה. הנה המפרשים ז"ל האריכו למענית בזה מדוע יעקב אבינו ע"ה שכל את ידיו ורצה דוקא להיפוך מיוסף: (קדושת יו"ט)

הילולא דצדיקיא

הגה"ק רבי משה מפשעווארסק זיע"א

המכונה ר' משה סופר נלב"ע י"ב טבת תקס"ו

נולד לערך לאביו הגה"ק רבי יצחק הלוי ז"ע מתלמידי הרב ר' אלימלך זיע"א הרביץ תורה בק"ק פשעווארסק בקדושה ובטהרה, הי' סופר סת"ם וצדיקי הדורות שהתדלו מאוד להשיג סת"ם אשר נכתב ע"י, נפטר בשנת תקס"ו ומנ"כ בעיר פשווערסק.

פעם אחת בלילה הלך רבי משה מפשעווארסק ז"ע החוצה, וראה שעומד איש אחד בלבוש העולם העליון, שאלו הרה"ק רבי משה מי אתם, והשיב האיש: אני הוא שחברתי הזמר איש חסיד היה, שאלו הרב הקדוש, על מה באתם, והשיב: באתי לשאול ממעלתכם מדוע אינו אומר זה הזמר, שאלו: ומה בכך, אמר לו: תדע שהזמר הוא מסוגל לאותו חטא הידוע, ומסוגל לבני חיי ומזוני, והראיה שהשם חב"ו הוא ראשי תיבות ח"י ב"י ו'מזוני, וגם השם הזה מסוגל לחטא הידוע, ומרומז בומור הזה כמה פעמים בראשי תיבות, א' וגם ב'כנים ח'משה, הם ר"ת למפרע השם חב"ו, ב' ח'נון ו'רחום ב'מרומי, ג' ח'כמתו ב'קרבו ו'החזיק, ד' ח'פשני ב'ודאי ו'בברור, ומני אז והלאה כאשר בא מי אל הרב הקדוש בעל אור פני משה עבור א' מהדברים הנ"ל, צוה עליו שיאמר הזמר איש חסיד.

כאשר נחלה רבינו הק' ז"ע אחרי שהוטב קצת מצבו, שלח את הרבנית הצ' ע"ה להתפלל על קברי צדיקים בארץ פולין, וביקש ממנה שאם ביכולתה או לכל הפחות תיסע אל ג' מקומות הק' ציוני קודש של תלמידי בעש"ט הקדוש זלה"ה

ז"ע לעורר שם רחמים לרפואה שלימה במהרה, ואחד מהם הי' ציון קדשו של רבינו בעל אור פני משה זלה"ה ז"ע.

סיפר כ"ק הרה"ק רבי יעקב לייזער ז"ע בשם חותנו כ"ק אדמו"ר מפשעווארסק ז"ע, שהרה"ק ר' משה מפשעווארסק ז"ע הי' במדריגה גבוה מאוד שהרה"ק האלשיך ז"ע הי' מתגלה אליו, ופע"א כיבד אותו הרה"ק הר"א מליזענסק ז"ע להתפלל שמחת תורה לפני התיבה ולא רצה, והי' להר"א הקפדה עליו, וכשרצה ר' משה ליסע להור"א על יום הפורים, אמר לו האלשיך הק' שעדיין מקפיד עליו, ועל חת השבועות אמר לו שעכשיו יכול לנסוע ע"כ.

סיפר הרה"ק רבי שמעון מיערסלאב ז"ע: פעם אחת באו אל הרה"ק רבי משה מפשעווארסק ז"ע שני נשמות נפטרים במוצש"ק שיעשה להם טובה, ושאל אותם האין מתנהגים עמם שם, וענה אחד שהוא לא היה נזהר בסעודת מלוה מלכה, עבור זה מחזירין אותו לגיהנם תיכף במוצש"ק, והשני ענה שהוא היה נזהר מאד בסעודת מלוה מלכה, עבור זה אין מחזירין אותו לגיהנם כל זמן שיש אחד מישראל בקצה העולם שלא אכל עוד סעודת מלוה מלכה.

וכן נהג מורינו ורבינו י"י מלובלין, שהיה לו ספר תורה מכתב קודש קדשים מו"ה משה מפשעווארסק, וכשהיה נוסע בדרך היה ספר תורה עמו בכל הדרך, שלא רצה לקרות בספר תורה אחר.

פעם אחת היה רבינו אצל הרב הקדוש רבי מרדכי מנעשכ"ז זלה"ה, וביקש ממנו הרה"ק רבי מרדכי שיכתוב עבורו ספר תורה, ולא רצה רבינו להבטיחו, וגם טעמו בזה לא הגיד, ואחרי הפצרות רבות שהפציר בו הצדיק רבי מרדכי, גילה לפניו טעמו, כי לאשר הוא לעת זקנתו, לכן אולי לא יהיה ביכולתו לגמור בעצמו כתיבת המפר תורה, ואין ברצונו שאיש אחר ישלים מעשה ידיו, וכן אינו רוצה שיגנוזו הגליונות שכבר כתב, והי' הרה"ק ר' מרדכי מוכרח להבטיחו אשר הוא בעצמו ישלים את כל הספר, והשוה עמו במחיר הכתיבה שישלם דינר זהב בעד כל עמוד ועמוד, ובמכוון האריך רבינו בכתיבת הספר משך זמן של ט"ו שנים, ואחר כך מסרו לבעליו הרה"ק מנעשכ"ז ז"ע.

רבי שלמה לייב מלענטשנא ז"ע הי' עני ואביון, והשתוקק מאד לפרשיות של רבי משה מפשעווארסק ז"ע, ואסף פרוטה אחר פרוטה עד שהיה לו רענדל, והלך לפשעווארסק לבקש מרבי משה שיכתוב עבורו פרשיות, וכשהגיע לפשעווארסק אמר לו רבי משה: אליהו הנביא כבר הזמין עבורך הפרשיות, וכבר כתב הפרשיות, והרענדל תקח בחזרה.

פעם נסע הרה"ק רבי משה מפשעווארסק ז"ע בחורף עם חמור, ונעשה שלאקס רעגן, והחמור נפל לתוך איזה בור, ולא היה יכול לצאת, אמר רבי משה: רבוש"ע, אני יודע שכל מעשה הזה הוא כי אתה רוצה שאעשה תשובה, כאן בהבור אני לא יכול לעשות תשובה, אנא הוצאני מהבור אז אעשה תשובה.

זכותו הגדול יגן עלינו ועל כל ישראל

סיפורי צדיקים

אל עיירת מגוריו של הרה"ק רבי שמחה בונים מפשיסחא זיע"א הגיע חסיד אחד, עני ונצרך, הלה התכונן להשיא את בתו, ובאין לו פרוטה לפרטה נאלץ לנדוד בין העיירות ולפנות אל רעיו ומכריו החסידים בבקשת עזרה ותמיכה. בהגיעו אל אותה עיירה, ביקש האיש להתעכב בה זמן קצר ומיד להמשיך לעיירה הסמוכה. אחד היהודים מבני המקום, שראה אותו בצפוקתו ומצבו נגע ללבו, החליט על דעת עצמו, כי במקום ללכת ולקבץ כספים מעשירי העיירה, ילווה סכום כסף מקופת תיקון הספרים של בית המדרש שעליו הוא היה ממונה, ויתן את הסכום לחסיד הנצרך. ובתוך ימים מספר אמר האברך לעצמו, אאסוף בין אחי היהודים את הסכום ואשיב אותו לקופה. אחד מבני חבורתו של האברך היה רבי בונים שטרס נתמנה לאדמו"ר, החלטתו של האברך נודעה לו, וכן לחש לעברו: "מסכים אני עמך, כי לעיתים נדרשת מדה מרובה של מסירות נפש למען מצוות צדקה, וכל שכן - למען הכנסת כלה. ואם העזת לפעול בדחיפות וממסירות נפש ועזרת ליהודי להשיא את בתו - הרי עליך נאמר כל המקיים נפש אחת מישראל כאילו קיים עולם מלא!" אך לא כזו היתה דעתם של מתפללי בית הכנסת, היו מביניהם שהרימו קול צעקה משנודע להם מעשהו של האברך, העמידו אותו למשפט פומבי והטילו עליו קנס כספי גדול - והכל למען ישמעו וייראו. ומעינין, כל אותם האנשים שטענו כנגד האברך לא נמנו עם תלמידי החכמים שבעיירה, וגם לא בין בני התורה, וגם בשיעורים היומיים במשניות לא נהגו לקחת חלק. קם אפוא רבי בונים והכריז כי בכונתו להגן על האברך הממונה על תיקון הספרים, ואולם, ידע היטב כי אותם האנשים שנגדם הוא יוצא להילחם, בורים ועמי הארץ המה, וכלל לא יבינו את דיני התורה, החליט לפנות אליהם בצורה מיוחדת במינה - אשר תתאים לרמתם ותקלע להבנתם. "רצוני לשאול אתכם שאלה קשה", פנה אליהם רבי בונים, ומשהטו אוזן - המשיך ואמר: "בספר תהלים אומר דוד המלך עליו השלום: 'תעיתי כשה אובד בקשי, ומתעוררת תמיהה, מה הכוונה בכך שהשה טעה ואבד בקש? שמה יקום מי מכם ויתרץ את הענין?' שתקו האנשים במבוכה, הביטו איש בפני חברו בתמיהה ובתהיה, אך תשובה לשאלה לא מצאו. "אם כך", המשיך רבי בונים, "אספר לכם סיפור: בלב היער העבות, במקום בו גרות חיות הטרף, פרצה פעם מגפה נוראה, נאספו כל חיות היער אל האריה, מלך החיות, וביקשו ממנו לגלות את החיה החוטאת, שבגלל חטאיה תקפה אותן המגיפה האיומה". נאות האריה למלא את הבקשה, ומיד הוציא פקודה: "על כל חיה וחיה להתייצב לפני מלך היער ולהתוודות על כל חטא ופשע שעשתה מעודה", מבין הפקחים והזקנים שביצורי היער בחר האריה

חבר שופטים. והללו - תפקידים היה לשמוע את הדיינים, לשפוט ולקבוע מיהו האשם ברעה אשר פקדה את ממלכת החיות. ראשון הגיע הנמר, בקול נהמה החל לספר למאזינים כי ברצונו להתוודות על מעשה אשר מציק לו וגורם לו למוסר כליות: באחד הימים, כשגבר עליו הרעב, פגש בקצה היער בנבן אדם, הלה נבהל למראה הנמר והחל להימלט על נפשו, אך הוא - הנמר הרעב - דלק בעקבותיו עד אשר השיגו, ואז הרג אותו וטרף את האדם המסכן. מעשה זה אירע לפני זמן רב, אך עתה - המשיך הנמר להתוודות - כשפרצה המגפה בין החיות, לא נותן לו אותו מאורע מנוח, שמה בגללו באה הרעה על חיות היער. סיים הנמר את דבריו. האריה וחבר השופטים ערכו ביניהם התייעצות, ובסופה פסקו פה אחד: הנמר חף מפשע, שכן מה יכול לעשות נמר רעב, אם לא לטרוף טרף לנפשו. יצא הנמר - ובא הזאב. בקול לילה החל שוטח את ידיו: מקרה מעציב, המעיק על מצפוני ואינו נותן לו מנוח, ארע לו. וידע הוא היטב, כי יש צו מפורש - אותו בנן לא תשתחו ביום אחד - אך הוא נכשל בכך, ומעשה שהיה - כך היה: בלכתו לחפש מזון לנפשו נתקל בפרה רועה באחו, בעקבות הפרה התנהל עגל רך. למראה האם ועוללה - גבר רעבונו של הזאב, וחיש טרף את שניהם גם יחד, שמה בשל עונוי זה, סיים הזאב בלילה רמה, ירד עונש כבד על כל יושבי היער? האריה וחבר השופטים, שהאזינו כל העת בדריכות, קמו לעודד את הזאב המתיסר. "אל תצטער", הרגיעו אותו, "הן לא עשית כל עוון, הרי נאמרו זאב יטרוף - וכי מה יעשה זאב רעב, כלום לא יטרוף כדי להשקיט רעבונו?" רגע הזאב ועזב את המקום בצעדים מאוששים. והנה הגיע, כשהוא רועד וכושל, שה תמים. ביראה ופחד התייצב בפני מלך החיות וכרע לפניו ברוך בהכנעה: "אני הוא החוטא" אמר בקול לחש, "בשלי נחת האסון הכבד על כל יושבי היער, בעונת החורף והשלגים, כאשר הקור הקפיא את הכל, פחד בעל הבית שלי להשאיר אותי בדיר, שמה אלקא שם מקור, הכניסני אפוא לבקתה, כדי שיחם לי, ואכן בבקתה שבה אלי נפשי והדם החל זורם בגופי, אך שם בבקתה החמה, לא עמדה לפני קערית התבן שלי. בעל הבית שכת, משום מה, שגם למזון אני זקוק ולא רק לחום. ואני נמעת גוועתי מרעב. ולפתע הבחנתי כי בעל הבית חלץ את נעליו, ובתוך הנעליים - הפלא ופלא - גבעולי קש, מאכל תאוה, החלטתי לטעום מן הקש, ועכשיו יודע אני, סיים השה באנחה כבדה, כי עשיתי אז פשע נורא ואיום. בטרם הצליח השה לסיים את ידויו - קרבו אליו חיות הטרף, התנפלו עליו בחמה וטרפוהו חיים. "אכן" זעקו החיות, "מצאנו את החוטא, השה הוא הוא החוטא, בשלו באה עלינו הרעה". הנאספים סביב רבי שמחה בונים מפשיטתא תלו בו את עיניהם, והוא המשיך: ועתה בוודאי אתם מבינים מה פירוש הפסוק שהזכרתי "תעיתי נשה אובד בקש" - רק השה התמים חטא, ואילו כל חיות הטרף האימתניות יצאו זכאיות בדיו, ממש כמוכם, הנאספים פה. ובטרם היה סיפק בידי הנאספים לומר מלה - המשיך רבי בונים ואמר: "אדרכה, אמרו אלי: מה הם שמותיכם?" "שמי הוא ר' וואלף (ואב באידיש) השיב האחד. "ולי קוראים כל מכבדי ר' בער (דוב, באידיש)", הוסיף השני. "ואני", צליל של גאווה נשמע בקולו של השלישי, "אני ידוע בכל העיריה בשמי - ר' לייב (אריה, באידיש)". "מה נפלאים הדברים - אמר רבי בונים, הן כולכם דומים להפליא לחיות הטרף שבשמותיהן אתם נקראים. כל אחד מכם - שק של עבירות תלוי על שכמו, אך אתם חושבים עצמכם לצדיקים תמימים, לכם מותר הכל, ואילו השה התמים אשר אכל מעט קש הוא אשר עוונו כבד מנשוא". הבינו האנשים את הרמו והשפילו את עיניהם בבושה. ומאז, לא הוסיפו לדרוש להעמיד למשפט את האברך הממונה על תיקון הספרים.

תקופת הדורות

בלהה זלפה אחיות בנות לבן (מפלגשו, פרקי רבי אליעזר פלו"ו ורש"י סוף פרשת ויצא) הם אבישג השונמית והשונמית (ע"ל ג' אלפים מ"ג), אמרו חז"ל שהיו אחיות אחת מסוד לאה ואחת מסוד רחל ויפות תואר מאד ארבעתן. ראובן נולד ב' אלפים קצ"ג (ובמדרש ילקוט ריש פרשת שמות שנוולד י"ד כסליו וחי קכ"ה שנים, וכתב הזית רענן דט"ס הוא דלפי זה היה חי יותר מלוי וחז"ל אמרו שלוי מת אחר כל השבטים עכ"ל, ולא ראה כי בסדר עולם זוטא ושולשלת הקבלה כתבו שחי קכ"ד, והבחי פרשת שמות בשם מדרש תדשא כתב שחי קכ"ה שנים וכן הוא בספר הישר פרשת שמות, ראובן מת ע"ט לירדתן למצרים בן קכ"ה. א"כ מת ראובן ב' אלפים שי"ז ונולד לפי זה ב' אלפים קצ"ב, וכן נראה במה שכתב סדר עולם זוטא שראובן נולד פ"ד ליעקב ויעקב נולד ב' אלפים ק"ח. א"כ נולד ראובן ב' אלפים קצ"ב, אכן ראב"ע פרשת שמות כתב שנוולד פ"ה ליעקב, א"כ נולד ב' אלפים קצ"ג, כתבו סדר עולם זוטא ושולשלת הקבלה שמת ראובן אחר יוסף שתי שנים, וזה אינו דהא ראובן נולד קצ"ב או קצ"ג וחי קכ"ה א"כ מת שי"ז או שי"ח, ויוסף מת ש"ט, א"כ מת אחר יוסף ח' או ט שנים:

כתב המגיד שמות, ראובן חסד, והבחי פרשת ויצא כתב ראובן מלשון ראה והראיה מכת הה"א שהיא מדת הדין. אודם נקרא רובין ניתן לראובן, על דרך הלצה יש לומר דהוא לשון נופל על לשון, ואחר כן מצאתי בהגה"ה בספר שרשים יש אומרים דלכך ניתן לראובן אודם שהוא רובין כי רובין וראובן קרובים בשון עכ"ל, וסגולתו כל אשה הנושאת אותו אינה מפלת לעולם וטוב למקביה לילד, ואם שוחקים אותו ומערבים באכילה או שתיה יועיל להריון

כדודאים לכן כתיב אדם חסר ו' לשון אדם (בחי פרשת תצוה), ונקרא אודם שהוא אדם (מכלל יופי), ובתרגום שיר השירים פסוק ידיו גלילי זהב, ראובן גליף על אחמר, ראובן גלגול קין וזהו ראו בן הראשון, בכור של אדם הראשון, וכשחטא בבלהה פרחו נשמת קין ונתגלגל ביתרו (חסד לאברהם מעין ה' נהר כ"ה) הושע בן בארי היה ניצוץ ממנו (ע"ל ג' אלפים צ').

שמעון נולד ב' אלפים קצ"ד, כ"ח טבת (מדרש ילקוט) (ובחי כתב כ"א טבת), וחי ק"כ שנה ומת אחר יוסף שנה אחת (סדר עולם זוטא ובשולשלת הקבלה), גם זה אינו, דאיתא בספר הישר שמעון מת בן ק"כ שנה, ע"ה שנים לירידתן למצרים שהוא ב' אלפים שי"ג ויוסף מת ש"ט, הרי ד' שנים אחריו מת, אכן לפי זה שמת שנת שי"ג א"כ יהיה לידתו ב' אלפים קצ"ג, פ"ה ליעקב:

שמעון גבורה (מגיד), שמעון מזלו שור, סוף מסכת סופרים ובפירוש ספר יצירה בראב"ד בציור העיגול, ובזוהר ויגש עתמ"ד זכונת שהתודה שמעון ואמר אבל אשמים אנחנו זכה למזל שור כיוסף דכתיב ביה בכור שור, וכתב בזרע ברוך ראשון פרשת ויגש, אשמים אנחנו גימטריא שור. לא נקבע לכל שבט מזל שנוולד דהא נולד בטבת אלא לכל שבט מזל הראוי לו, ואיתא בעשרה מאמרות דרובן של ערב רב התחתן בשמעון. יש לומר מטעם שערב רב עשו עגל שור, שסברו שמזל שור הוציאם ממצרים שהתגבר על מזל טלה, ע"ש. ובבחי שמעון מלשון שמיעה כי השמיעה מכת הוי"ו שבשם שהוא ו' קצוות, הרי ראובן ושמעון נגד מדת הדין ושש קצוותיה הכלולין בה:

מסירות נפש פאר כלל ישראל

אין קורצן פון פריער: ר' יוסלמאן לאזט זיך ארויס צו א מסוכנדיגע מיסיע... דער צוזאג פון די אויפשטענדלער... ר' יוסלמאן האט זיך געטראפן קעגן דעם ריז... ער האט איהם געוואלט הרגענען... ער האט מצליח געווען צו באהערשן דעם ריז אז ער רעדט בשם גאנץ כלל ישראל... די מיה האט זיך געלוינט... א פרישע צרה... פון א רעה קומט ארויס א טובה... ר' יוסלמאן'ס פערד אין געשטארבן... ר' יוסלמאן שלעפט זיך מיט זעק אין פעק...

די שדלנות האט ערפאלג

ר' יוסלמאן האט פארגעזעצט זיין וועג. דערווייטנס האבן זיך שוין געוויזן פאר איהם די טהורעם שפיצן פון ווין. ער איז נישט אריינגעקומען אין דער דאזיגער שטאט, אין וועלכע עס האבן דאן נישט געוואוינט קיין אידן, און ער איז געגאנגען ווייטער. אין א ווילדן וויסטן טאל, נישט ווייט פון ווין, האט ער איינזאם אפגעריכט דעם תשעה באב תענית. ער האט זיך געזעצט אויף דער ערד האט אויסגעטוהן די שייך און האט אין געוויין געזאגט די קינות אויף דעם חורבן ירושלים און אויף די שרעקליכע שחיתות וואס זיינען באגאנגען געווארן אויף די אידן פון שפייער, ווארמס, מיינץ, קעלן און פראנקפורט. אויך יעצט באדראהט אז ענליכע קאטאסטראפע די קינדער פון אברהם יצחק און יעקב. פון טיפן הארצן האט ער אפגעהאלטן א תפלה צום בורא עולם, אז ער זאל מצליח זיין אין זיין שליחות און זאל געפינען חן און חסד אין די אויגן פון דעם אויבערערצאג פערדינאנד. נאך אייניגע טעג איז ר' יוסלמאן אנגעקומען קיין ברוק. אויף א הויבן פון וועלכן מען קען זעהן דעם פערטטיגן לאנדשאפט פון דער שטאט, האט שטאלץ ארויסגעשטארצט דער אלטער שלאס פון די מדינה-פירשטן, וואס האט פארכאפט די אויג מיט זיין פראכטפולן אויסזעהן. אין דאזיגן שלאס האבן געוואוינט פערדינאנד מיט זיינע הויפלייט. ר' יוסלמאן איז אויפגענומען געווארן דורכן אויבערערצאג מיט גרויס פריינדליכקייט. זיי געבענטשט אין דיין קומען, יוסלין! האט פערדינאנד איהם עמפפאנגען וואס האט דיר געבריינגט צו מיר? דו וואס דו האסט געהאט די זכיה צו רייטן אין ווארמס אויף די זייט פון דעם מעכטיגסטן הערשער אין דער וועלט, ביסטו נישט צו שטאלץ צו באזוכן א איינזאמען אויבערערצאג ערגעץ וואו אין אזא פערשטויסענעם ווינקל ווי דא? "דיין קעניגליכער מאיעסטעט טרייבט שפאס" האט ר' יוסלמאן געענטפערט פארנויגנדיג זיך טיף דערביי. קעניגליכער מאיעסטעט? האט פערדינאנד שטוינגענד וואלט דער רעדסטר, יוסלין! איך בין נישט מערה ווי עקסעלענץ. ווען מיין ברודער קארל וואלט דיר אזוי געהערט רעדן, וואלט ער געקעט בריינגען ביי אויף אונז ביידן. זאל מיר דיין קעניגליכער מאיעסטעט ערלויבן האט ר' יוסלמאן געזאגט צו באניצן זיך מיטן דאזיגן טיטל אנטקעגן דיר. פאקלאז זיך אויף מיר אז איך וועל שוין וויסן ווי זיך צו פארענטפערן פאר אונזער ערהאבענעם קייסער. איר וויילן אז דער ווילן פון זיין קעניגליכן מאיעסטעט דער קייסער איז, אז זיין געליבטער ברודער זאל געוויילט ווערן אלס רוימישער קעניג פון דייטשלאנד. א, הלואי וואלט עס אזוי געווען! האט פערדינאנד געזאגט אבער אויב עס איז אזוי, ווייסטו דאך פיהל מערה פון מיר. זאג מיר נאר, אויף וואס איז באגרינדעט דיין דאזיגע השערה? אין ווארמס בין איך אמאל גערופן געווארן צום קייסער האט ר' יוסלמאן געענטפערט זיין קעניגליכער מאיעסטעט איז דאן געווען שטארק פארנומען אין א הייסן געשפרעך מיטן קורפירשט פון מיינץ און ער האט מיר, דוכט זיך, נישט כאמערקט אריינקומענדיג. אלנפאלס האט ער נישט אפגערישט דעם געשפרעך. "אלבערט האב איך איהם געהערט זאגנדיג צום קורפירשט איך וועל מוזן אויף א לאנגע צייט זיין אפוועזנד פון דייטשלאנד, וויל איך דעריבער אויפנעמען מיין ברודער פערדינאנדן אלס וויצע-קייסער.

פארעזונג קומט א"ה

לע"ג הא"ה מרת יוכבד יסל על"ה בהרה"ח ר' יוסף יהודה הלוי זצ"ל הרה"ח ר' משה זצ"ל בהרה"ח ר' ישראל יעקב זצ"ל נדב"ע נכדו הלוי, ולטר"ב אבותיו ורבותיו זע"א, הרה"ח ר' חיים זצ"ל בהגה"ה צ"ל רבי אשר ישעיהו זצ"ל הרה"ח ר' יהודה אריה זצ"ל בהרה"ח ר' חיים יוסף הלוי זצ"ל לע"ג הא"ה מרת רייזל אסתר על"ה בהרה"ח ר' יודא זצ"ל בהרה"ח ר' אברהם זצ"ל בהרה"ח ר' לייב זצ"ל לע"ג הא"ה מרת בנימין אליעזר זצ"ל בהרה"ח ר' שלום צבי זצ"ל